

Česká společnost pro právo životního prostředí

ZPRAVODAJ

Číslo 2/2026

Březen-duben 2026

Vážení členové naší Společnosti,

právě čtete další, a to již čtrnáctý Zpravodaj ČSPŽP (2/2026), který vychází na začátku druhého jara 2026.

Máme za sebou další měsíce působení nové vlády ČR. Ministrem životního prostředí byl nově jmenován Mgr. Igor Červený – poslanec ze strany Motoristé sobě. Ministerstvo je však nadále ve stavu určité nejistoty a nestability, a to jak v řízení, tak i věcech personálních. Odvolán byl například ředitel KRNAP PhDr. Robin Böhnisch atd. Uvidíme opět, jak se bude situace dále vyvíjet.

Úspěšně proběhla běžná Valná hromada naší Společnosti, která vcelku jednomyslně schválila všechny každoroční dokumenty. Doplněna byla i skvělou online přednáškou docente Pasquale Violy – italského právníka a environmentálního teoretika.

Nový válečný konflikt na Blízkém východě spolu s pokračující válkou na Ukrajině a dalšími ohnisky nestability ve světě jistě ani životnímu prostředí nepřidávají a je velkou neznámou, jak se budou dále vyvíjet ?!

Brzy Vám rozešleme poslední dvě loňská čísla našeho časopisu České právo životního prostředí, věnovaná konferencím na PF UK v Praze a na PF MU v Brně, a připravujeme první dvě čísla letošního ročníku, která budou mimo jiné věnována i památkám Doc. JUDr. Jaroslava Drobníka, CSc. (celoživotního pedagoga PF UK v Praze) a ochránáře Ing. Tomáše Rothröckla – mnohaletého ředitele NP Podyjí. Oba byli mnoho let i členy naší Společnosti.

Jako vždy Vám přinášíme celou řadu právních a environmentálních aktualit, odkazů, podnětů a judikátů.

S přáním krásného (ne moc suchého) jara 2026.

Prof. JUDr. Milan DAMOHORSKÝ, DrSc.
předseda

JUDr. Jakub KANICKÝ, Ph.D.
tajemník

Stane se

Bratislavské právnické fórum 2026

Ve dnech **17. až 18. září 2026** pořádá Univerzita Komenského v Bratislavě, Právnická fakulta další ročník **Bratislavského právnického fóra**.

Ústředním tématem letošního ročníku (včetně plenárního zasedání) je „Udržitelnost podnikatelské činnosti v EÚ v kontexte ochrany životního prostředí“. Většina sekcí konference se proto nějakým způsobem dotýká aspektů udržitelnosti. Podtématem sekce environmentálního a klimatického práva je „Keď je životné prostredie súčasťou úspechu: podnikanie v ére udržateľnosti“.

Termín pro podání přihlášky je **31. srpna 2026**.

[Podrobnější informace jsou dostupné zde.](#)

30. ročník rakouských Dnů práva životního prostředí

Již 30. ročník rakouských **Dnů práva životního prostředí** (*Umweltrechtstage*) se bude konat ve dnech **23. až 24. září 2026** na Johannes Kepler Universität Linz.

[Podrobnější informace jsou dostupné zde.](#)

Stalo se

Slavnostní vyhlášení laureátů 2. ročníku Ceny Zdeňka Madara

Česká společnost pro právo životního prostředí uspořádala již 2. ročník soutěže o Cenu Zdeňka Madara.

Jedná se o soutěž bakalářských, diplomových a disertačních prací z oblasti environmentálního práva, která je pojmenována po zakladateli oboru práva životního prostředí v Československu, panu doc. JUDr. Zdeňkovi Madarovi, DrSc.

Druhý ročník soutěže navázal na úspěšný první pilotní ročník, který proběhl v roce 2024 a do kterého se přihlásilo celkem osm prací. I do druhého ročníku soutěže se mohly přihlašovat práce bakalářské, diplomové a disertační obhájené na některé z právnických fakult v ČR a to v letech 2024-2025. Celkem bylo do soutěže platně přihlášeno dvanáct úspěšně obhájených kvalifikačních prací z právnických fakult v Praze, Brně a Olomouci. Přihlášené soutěžní práce posuzovala hodnotící komise ve složení: prof. JUDr. Milan Damohorský, DrSc. (předseda), doc. JUDr. Jakub Hanák, Ph.D., JUDr. Veronika Tomoszková, Ph.D., JUDr. Eva Balounová, Ph.D., LL.M., JUDr. Jiří Zicha, Ph.D.

Slavnostní vyhlášení laureátů 2. ročníku soutěže o Cenu Zdeňka Madara proběhlo v Jiráskově vile v **Botanické zahradě Střední odborné školy Jarov** v Praze v pátek 17. dubna 2026 (děkujeme zástupci ředitele Ing. Eduardu Chvostovi za propůjčení prostor). Vyhlášení se zúčastnila i dcera pana doc. Madara, paní JUDr. Petra Madarová.

V kategorii bakalářských prací soutěžily dvě bakalářské práce, které byly obě úspěšně obhájeny na Právnické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci. **Vítězkou se stala Bc. Kateřina KLECHOVÁ s prací „Vyhlásování zvláště chráněných druhů a jejich kategorizace jako nástroje ochrany druhové rozmanitosti“.**

V kategorii diplomových prací soutěžilo celkem osm prací – z Právnické fakulty Karlovy Univerzity, z Právnické fakulty Masarykovy univerzity a z Právnické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. **Vítězkou se stala Mgr. Iveta**

KVARDOVÁ se svou diplomovou prací „Klimatický zákon jako rámcová právní úprava řešení klimatické změny“ obhájenou na Právnické fakultě Masarykovy univerzity. Hodnotící komisi zaujal mimo jiné praktický rozměr práce, jelikož součástí práce byl i vzorový návrh tzv. klimatického zákona pro ČR.

V kategorii disertačních prací soutěžily dvě práce, obě úspěšně obhájené na Právnické fakultě Univerzity Karlovy. V této kategorii byl tak jako i loni výběr vítězné práce mimořádně obtížný. Vítězem se nakonec stal JUDr. Jakub KANICKÝ, Ph.D. s disertační prací na téma „Odpady v oběhovém hospodářství z právního pohledu“.

Přinášíme fotografie ze slavnostního vyhlášení laureátů:

Strategický rámec pro konkurenceschopnou a udržitelnou bioekonomiku EU

V listopadu 2025 Evropská komise v reakci na závěry Rady z let 2023 a 2024 přijala aktualizovaný Strategický rámec pro konkurenceschopnou a udržitelnou bioekonomiku EU.

Rada EU následně v březnu 2026 schválila závěry o nové strategii EU v oblasti **bioekonomiky**. V závěrech Rady se vítá vize konkurenceschopné a udržitelné bioekonomiky do roku 2040, prosazuje se využívání řešení založených na biotechnologiích a oběhovém hospodářství ve všech relevantních odvětvích – jako alternativ k využití fosilních paliv – a podporují se inovace a investice. Bioekonomika využívá k výrobě potravin, energie a průmyslového zboží obnovitelné biologické zdroje, jako jsou rostliny, zvířata a mikroorganismy.

Rada ve svých závěrech vítá strategii EU v oblasti bioekonomiky navrženou Komisí jako vhodně načasovaný a zásadní krok k posílení konkurenceschopnosti, odolnosti, prosperity a udržitelnosti Evropy.

Podle závěrů Rady je důležité efektivně uplatňovat stávající právní předpisy EU, které jsou pro bioekonomiku relevantní, a uvedené strategii přizpůsobit vnitrostátní opatření. Rada podporuje více inovací a opatření na podporu investic do udržitelných řešení založených na biotechnologiích, včetně rychlejšího schvalování a jednodušších pravidel, a prosazuje vedoucí úlohu EU, pokud jde o globální opatření v oblasti bioekonomiky.

Pro uvolnění soukromých investic má zásadní význam vytvoření **předvídatelné poptávky** po udržitelných biologických materiálech a biotechnologiích. V této souvislosti Rada zdůrazňuje, že je třeba určit a posilovat odvětví s významným potenciálem (rozhodující trhy).

Za rozhodující trhy by se neměly považovat jen trhy uvedené ve strategii EU v oblasti bioekonomiky (např. plasty z biologického materiálu, chemické látky,

stavební výrobky, hnojiva), ale mohly by se rozšířit i o další odvětví, včetně obuvi a textilu, papíru nebo modré bioekonomiky (např. používání řas a hub).

Podle nedávných zpráv je EU, pokud jde o dodávky biomasy, z velké části soběstačná (přibližně z 90 %). Rada vyzývá k zajištění **dodávek udržitelné biomasy**, neboť to má zásadní význam z hlediska dlouhodobé životaschopnosti bioekonomiky. Vyzývá členské státy, aby biomasu využívaly napříč hodnotovými řetězci **způsobem hospodárně využívajícím zdroje**, který chrání životní prostředí, a aby podporovaly využívání vedlejších produktů, biologického odpadu a zbytků (sekundární biomasy).

[Tisková zpráva Rady EU je dostupná zde.](#)

Fidenato: Členské státy mohou za určitých podmínek zakázat pěstování GMO na svém území

Soudní dvůr potvrdil postup, který umožňuje Komisi na žádost členského státu a s tichým souhlasem držitele povolení omezit oblast, kde je pěstování GMO povoleno, a rovněž potvrdil zákonnost zákazu pěstování kukuřice MON 810 zavedeného v Itálii na základě tohoto postupu.

Italský zemědělec zasel geneticky modifikovanou kukuřici (MON 810), přestože je její pěstování v jeho členském státě zakázáno. Italské orgány mu proto nařídily zničit dotyčné rostliny a uložily mu pokuty v celkové výši 50 000 EUR.

Tento zákaz byl přijat na základě postupu stanoveného právem EU: v roce 2015 přijal unijní zákonodárce ustanovení stanovující společná pravidla pro určování podmínek, za nichž mohou členské státy omezit nebo zakázat pěstování GMO na svém území, protože měl za to, že taková rozhodnutí mají být přijímána na úrovni členských států.

Unijní zákonodárce mimo jiné stanovil, že pokud členský stát – aniž by uvedl konkrétní odůvodnění – požádá o úpravu zeměpisného rozsahu povolení k pěstování GMO a držitel povolení proti tomu do 30 dnů nepodá námitky, Evropská komise tuto úpravu formálně vezme na vědomí, čímž se omezení stává platným. To ve svém důsledku znamená zákaz pěstování daného GMO na územích, na která se upravené povolení nevztahuje.

V tomto rámci mnoho členských států omezilo nebo zakázalo pěstování kukuřice MON 810 na celém svém území nebo jeho části.

Dotčený zemědělec napadl rozhodnutí přijatá proti němu u italských soudů. Tyto soudy v rámci řízení položily Soudnímu dvoru několik předběžných otázek, aby mimo jiné ověřil platnost ustanovení stanovujících tento postup. Vnitrostátní soudy zejména požádaly o objasnění, zda je tento postup v souladu se zásadou volného pohybu zboží, svobodou podnikání a zásadami nediskriminace a proporcionality.

Ve svém rozsudku Soudní dvůr zohlednil skutečnost, že zákaz pěstování GMO, jako je ten platný v Itálii, je přijat s tichým souhlasem držitele povolení. Soud rovněž zdůraznil, že unijní zákonodárce má širokou diskreci při zásazích v oblastech, jako je pěstování GMO, které zahrnují složitá posouzení a mají politické, hospodářské a sociální dopady jak na národní, tak na místní úrovni.

Na tomto základě Soud konstatoval, že postup stanovený právem EU od roku 2015 – který umožňuje členským státům v souladu se zásadou subsidiarity požadovat zákaz pěstování GMO na svém území bez konkrétního odůvodnění, pokud držitel povolení nepodá námitky – není v rozporu s právem EU. Soud zejména uvedl, že **takový mechanismus neporušuje zásadu proporcionality ani nevytváří diskriminaci mezi zemědělci z různých členských států.**

Zákaz pěstování GMO rovněž nepředstavuje porušení volného pohybu zboží, protože nebrání podnikům dovážet produkty obsahující daný GMO ani spotřebitelům tyto produkty kupovat.

Nakonec Soud konstatoval, že **povinnost odůvodnit omezení nebo zákaz pěstování GMO se uplatní pouze tehdy, pokud držitel povolení proti němu podá námitky.** V projednávaném případě tichý souhlas držitele povolení tuto situaci vylučuje, a tedy nedochází k zásahu do svobody podnikání.

[Rozsudek Soudního dvora ze dne 5. února 2026, Fidenato, spojené věci C-364/24 a C-393/24, je dostupný zde.](#)

Zákaz ničení neprodaného oblečení a obuvi

Evropská komise v únoru 2026 přijala nová pravidla na základě nařízení o ekodesignu s cílem **zabránit ničení neprodaných oděvů, doplňků a obuvi.**

Odhaduje se totiž, že každý rok je v Evropě zničeno 4-9 % neprodaných textilií, než jsou vůbec nošeny. Tento odpad produkuje přibližně 5,6 milionu tun emisí CO₂, což se téměř rovná celkovým čistým emisím Švédska v roce 2021.

Nařízení o ekodesignu udržitelných výrobků přímo vyžaduje, aby společnosti zveřejňovaly informace o neprodaných spotřebních výrobcích. Akty nyní přijaté Komisí nově zavádí rovněž zákaz ničení neprodaných oděvů, doplňků a obuvi.

Zákaz ničení neprodaných oděvů, doplňků a obuvi se bude vztahovat na velké podniky od 19. července 2026 a na střední podniky nejspíš od roku 2030.

[Prováděcí nařízení Komise \(EU\) 2026/2 ze dne 9. února 2026, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Evropského parlamentu a Rady \(EU\) 2024/1781, pokud jde o podrobnosti a formát pro zveřejňování informací o vyřazených neprodaných spotřebních výrobcích, je dostupné zde.](#)

Nařízení o detergentech

Evropská unie přijala nové **nařízení o detergentech a povrchově aktivních látkách**. Tato nová legislativa má usnadnit prodej těchto výrobků na celém trhu EU a zároveň chránit lidské zdraví a životní prostředí. Rovněž má zjednodušit informace pro spotřebitele a pro společnosti vyjasnit požadavky na označování.

Nové nařízení aktualizuje pravidla tak, aby se vztahovala i na inovace (mikroorganismy v čisticích prostředcích) a podporovala nové udržitelné postupy, jako je prodej detergentů formou opětovného naplnění, a aby u detergentů a povrchově aktivních látek zavedla digitální označování a digitální pas výrobku. Zlepšuje požadavky na bezpečnost a ochranu životního prostředí, informace uvedené na štítcích, dozor nad trhem (zejména v případě dovozu) a transparentnost pro orgány, zdravotnické systémy a toxikologická střediska.

Při výrobě detergentů budou zakázány zkoušky na zvířatech.

Nové nařízení se použije převážně od 23. září 2029 a nahrazuje dosavadní nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 648/2004 ze dne 31. března 2004 o detergentech.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2026/405 ze dne 11. února 2026 o detergentech a povrchově aktivních látkách a o zrušení nařízení (ES) č. 648/2004 je dostupné zde.

Správní soud v Bratislavě zrušil výjimku pro odstřel medvědů

Správní soud v Bratislavě se v rozsudku ze dne 25. února 2026, sp. zn. 7S/29/2025, zabýval přezkumem zákonnosti rozhodnutí Ministerstva životního prostředí Slovenské republiky, kterým byla povolena **výjimka z druhové ochrany umožňující usmrcení osmi jedinců medvěda hnědého (*Ursus arctos*)** a následnou držbu a přepravu usmrcených jedinců. Rozsudek se týká zásadních otázek aplikace § 40 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochraně přírody a krajiny a článku 16 směrnice Rady 92/43/EHS o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (směrnice o stanovištích).

Žadatelem o výjimku bylo Poľovnícke združenie Poludnica, kterému ministerstvo rozhodnutím ze dne 12. února 2025 (následně změněným rozhodnutím ze dne 3. dubna 2025) povolilo usmrcení osmi jedinců medvěda hnědého v katastrálních územích Iľanovo, Liptovský Ján, Liptovský Mikuláš, Okoličné a Závažná Poruba, na nichž byla vyhlášena mimořádná situace. Proti rozhodnutí podala správní žalobu Nadace AEVIS jako dotčená veřejnost, která namítala zejména nedostatečné zjištění skutkového stavu, absenci individualizované identifikace problémových jedinců, nepřezkoumatelnost závěru o neohrožení příznivého stavu populace a nedostatečné prověření alternativních řešení.

Správní soud v úvodu zdůraznil, že ustanovení směrnice o stanovištích jsou transponována do zákona o ochraně přírody a že čl. 16 odst. 1 této směrnice představuje výjimku ze systému přísné ochrany, kterou je nutno vykládat restriktivně. **Důkazní břemeno k prokázání splnění všech podmínek výjimky nese orgán, který ji uděluje.** S odkazem na judikaturu Soudního dvora Evropské unie soud připomněl, že každé rozhodnutí o povolení výjimky musí obsahovat přesné a náležité odůvodnění odkazující na podmínky stanovené unijní úpravou, a to i tehdy, je-li výjimka udělována podle § 40 odst. 3 písm. f) zákona o ochraně přírody, který odkazuje na vyhlášenou mimořádnou situaci.

Soud shledal důvodnou námitku **absence individualizované identifikace problémových jedinců**. Vymezení medvědů určených k usmrcení pouze podle váhové kategorie (a v jediném případě podle pohlaví) považoval za vágní a zaměnitelné, neboť umožňuje usmrcení jakéhokoli jedince splňujícího širokou váhovou kategorii, který se objeví ve vymezené zóně, aniž by musel vykazovat znaky synantropního či problémového chování. Soud odkázal na ustálenou judikaturu Nejvyššího soudu Slovenské republiky (zejména rozsudek sp. zn. 6Sžk/12/2019), která vyjmenovává možnosti přesnější identifikace, jako jsou stopy, pachové složky, monitorování pomocí obojků či fotopastí, identifikace fyziologických znaků (skvrny, zbarvení) nebo označení značkovacím střelivem. Žalovaný tyto možnosti nevyužil a ve správním spise se nenacházejí žádné fotografie z fotopastí, výpovědi obyvatel ani jiné důkazy, na něž rozhodnutí odkazuje.

Jako důvodnou soud vyhodnotil rovněž námitku **absence kvalifikovaného prokázání neohrožení příznivého stavu populace**. Tvrzení žalovaného o stavu populace medvěda hnědého vycházela z odborných stanovisek převzatých od Štátnej ochrany prírody SR a Správy NAPANT, aniž by žalovaný provedl vlastní dokazování či ověřil pravdivost tvrzených údajů; odkazované údaje navíc pocházely z období mezi lety 2000 a 2023 a nebyly aktuální ke dni vydání rozhodnutí.

Stejně tak shledal soud **nedostatečným prověřením existence jiné ekonomicky a technicky proveditelné alternativy**: jediný úkon směřující ke zjištění kapacit chovných zařízení byl proveden ŠOP SR dne 8. října 2024, tedy ještě před podáním samotné žádosti, a žalovaný se na něj spolehl bez aktualizace ke dni vydání rozhodnutí o čtyři měsíce později. Soud zdůraznil, že usmrcení chráněného živočicha musí být vždy až krajní možností, je-li veškeré méně invazivní řešení nereálné nebo neproveditelné.

Na základě uvedených zjištění soud napadené **rozhodnutí o výjimce zrušil** a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. Rozsudek má širší význam tím, že potvrzuje povinnost orgánu ochrany přírody postupovat při povolování výjimek restriktivně, individualizovaně identifikovat problémové jedince, opírat své závěry o aktuální a vlastní dokazování a vyhodnotit alternativní řešení v duchu unijní úpravy. Současně připomíná, že vyhlášení mimořádné situace nezavazuje správní orgán povinnosti splnit kumulativní podmínky § 40 odst. 2 zákona o ochraně přírody.

Rozsudek Správního soudu v Bratislavě ze dne 25. února 2026, sp. zn. 7S/29/2025, je dostupný zde.

Děkujeme Mgr. Jánovi Jenčovi, členovi naší Společnosti, za upozornění na tento důležitý rozsudek.

VIRUS: jak posuzovat existenci úmyslného vyrušování ptáků podle směrnice o ptácích

Soudní dvůr Evropské unie se v rozsudku ze dne 26. února 2026 ve věci C-131/24, *Umweltorganisation VIRUS a další proti Land Niederösterreich*, zabýval výkladem čl. 5 písm. d) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/147/ES o ochraně volně žijících ptáků, a to ve vztahu k otázce, zda lze při posouzení existence **úmyslného vyrušování ptáků** zohlednit opatření k jeho předcházení a zmírňování, a jakými důkazními prostředky lze prokázat účinnost takových opatření.

Spor v původním řízení vznikl v souvislosti s rozhodnutím o **povolení výstavby dvoupruhé silnice** o délce přibližně 1,69 km, která má být připojením k rychlostní silnici S34 v částečně zalesněné oblasti jižně od St. Pöltenu v Dolním Rakousku. Žalobci – několik organizací na ochranu životního prostředí, občanská iniciativa a fyzické osoby – napadli povolovací rozhodnutí ze dne 12. listopadu 2019 u *Bundesverwaltungsgericht* (Spolkový správní soud) s tím, že v dotčené oblasti se nacházejí hnízdiště ptáků hnízdících na zemi (skřivan polní, koroptev polní, křepelka polní) a že hluk z budoucího provozu, odhadovaného na přibližně 12 000 vozidel denně, povede k vyrušování řady druhů lesních ptáků, zejména strakapouda prostředního. **Projekt obsahoval různá zmírňující opatření**, mimo jiné omezení stavebních prací jen na vybrané měsíce roku a zachování starých stromů ve vzdálenosti nejméně 300 metrů od silnice na ploše 6,6 ha. Soudem ustanovení znalci dospěli k závěru, že při řádné realizaci těchto opatření nedojde k žádnému významnému vyrušování dotčených druhů, byť připustili, že nelze vyloučit dopad na jednotlivé jedince.

Předkládající soud položil Soudnímu dvoru dvě otázky: zaprvé, zda lze při posouzení existence úmyslného vyrušování ve smyslu čl. 5 písm. d) směrnice o ochraně ptáků zohlednit opatření k předcházení a zmírňování, a zadruhé, jaký důkazní standard platí pro prokázání účinnosti těchto opatření – zda postačuje

řádně odůvodněný posudek soudního znalce, nebo zda je vyžadována objektivní vědecká dokumentace prokazující úspěšné uplatnění obdobných opatření v praxi.

K první otázce Soudní dvůr nejprve připomněl, že zákaz úmyslného vyrušování podle čl. 5 písm. d) směrnice o ochraně ptáků dopadá nejen na činnosti směřující přímo k poškození ptáků, ale i na činnosti, jejichž původce je s možností takového poškození srozuměn. Na rozdíl od zákazů obsažených v písm. a) a b) téhož článku je však zákaz vyrušování koncipován kvalifikovaně – uplatní se pouze tehdy, jde-li o vyrušování významné z hlediska cílů směrnice, jimiž je zachování populací druhů volně žijících ptáků na dostatečné úrovni nebo jejich přivedení na tuto úroveň. Z tohoto pojetí Soudní dvůr dovodil, že **rozhodným kritériem není dopad na jednotlivé jedince, nýbrž dopad na úroveň populace dotčených druhů, ledaže by populace byla natolik početně omezena, že by vyrušování jednotlivých jedinců mohlo ohrozit její zachování.**

Z této kvalifikace pak vyplynul i klíčový závěr ohledně relevance preventivních a zmírňujících opatření. **Pokud plánovaná opatření účinně zabrání vyrušování ptáků nebo je omezí natolik, že není významné z hlediska cílů směrnice, zákaz podle čl. 5 písm. d) se neuplatní;** jejich existenci je proto třeba zohlednit již při samotném posouzení, zda projekt vůbec do působnosti tohoto zákazu spadá. Soudní dvůr výslovně odmítl argumentaci, podle níž by se měl uplatnit přístup zaujatý v rozsudku *People Over Wind a Sweetman* (C-323/17) v rámci výkladu čl. 6 odst. 3 směrnice o stanovištích, kde judikatura neumožňuje zohlednit zmírňující opatření ve fázi předběžného posouzení (tzv. screeningu). Toto omezení totiž souvisí s dvoufázovou strukturou posuzování podle směrnice o stanovištích, zatímco čl. 5 písm. d) směrnice o ochraně ptáků obdobné dvě fáze nezná, a vyrušování je tak třeba posoudit komplexně, s přihlédnutím k navrženým opatřením, již při jediném posouzení.

K druhé otázce Soudní dvůr konstatoval, že **směrnice o ochraně ptáků neobsahuje pravidla pro dokazování v rámci přezkumu vyrušování.** Na základě zásady procesní autonomie členských států tedy přísluší vnitrostátnímu právnímu řádu, aby stanovil příslušná procesní pravidla, důkazní prostředky i požadovaný důkazní standard, a to při dodržení zásad rovnocennosti a efektivity. Ze zásady rovnocennosti vyplývá, že odůvodněnému znaleckému posudku nelze odeprít důkazní funkci, pokud je takový důkazní prostředek připuštěn v obdobných situacích podle vnitrostátního práva. Zásada efektivity pak vyžaduje, aby procesní pravidla v praxi neznemožňovala nebo nadměrně neztěžovala uplatňování

unijního práva, což platí symetricky pro důkaz o existenci i o nedostatečné významnosti vyrušování.

Soudní dvůr dále zdůraznil, že posouzení rizik v oblasti životního prostředí musí v souladu s čl. 191 odst. 2 SFEU respektovat **zásadu předběžné opatrnosti**, což znamená, že příslušné orgány zohlední nejspolehlivější dostupné vědecké údaje a nejnovější výsledky mezinárodního výzkumu. Naproti tomu **nelze požadovat, aby účinnost zmírňujících opatření byla prokázána výhradně vědeckou dokumentací** osvědčující jejich úspěšné uplatnění v praxi, neboť taková dokumentace nemusí být vždy k dispozici, a takový požadavek by uplatňování unijního práva v praxi nadměrně ztěžoval.

Soudní dvůr proto rozhodl, že čl. 5 písm. d) směrnice o ochraně ptáků musí být vykládán v tom smyslu, že k úmyslnému vyrušování nedochází, pokud opatření uplatněná v rámci projektu umožňují zabránit jakémukoli významnému účinku, jenž by byl v rozporu s cíli této směrnice. Účinnost těchto opatření může být prokázána odůvodněným posudkem soudního znalce za podmínky, že je založen na nejspolehlivějších dostupných vědeckých údajích a nejnovějších výsledcích mezinárodního výzkumu; vědeckou dokumentaci o úspěšném uplatnění obdobných opatření v praxi naopak požadovat nelze.

[Rozsudek Soudního dvora ze dne 26. února 2026, VIRUS, C-131/24, je dostupný zde.](#)

Připomeňme, že otázkou úmyslného vyrušování ptáků podle směrnice o ptácích se Soudní dvůr nedávno zabýval také v rozsudku ve věci [Voore Mets a Lemeks Põlva](#), a to v kontextu kácení lesů.

Tishkina proti Bulharsku: Ochrana pokojného užívání majetku dotčeného nelegální těžbou

Evropský soud pro lidská práva se v rozsudku *Tishkina proti Bulharsku* (stížnost č. 4711/20) zabýval tvrzeným porušením **práva na pokojné užívání majetku podle čl. 1 Protokolu č. 1** k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod v důsledku selhání státu přijmout účinná opatření proti zásahům třetích osob.

Stěžovatelka byla vlastnící rodinného domu v oblasti Pernik, kde dlouhodobě probíhala **nelegální těžba uhlí prováděná soukromými osobami**. Tyto osoby

vytvářely podzemní chodby i pod obytnými budovami, včetně domu stěžovatelky, což vedlo k postupnému narušení statiky stavby, vzniku trhlin, poklesům terénu a celkové degradaci konstrukce. Navzdory opakovaným podáním adresovaným různým orgánům veřejné moci – včetně místních orgánů, policie, ombudsmana a dalších institucí – nedošlo k zastavení nelegální činnosti. Dům se v důsledku těchto zásahů stal neobyvatelným a nenapravitelně poškozeným.

Na vnitrostátní úrovni se **stěžovatelka domáhala náhrady škody žalobou proti obci Pernik**. Soudy její nároky zamítly s tím, že obec nebyla podle platné právní úpravy odpovědným subjektem, případně že v mezích svých pravomocí učinila to, co bylo možné. Se stížností k Evropskému soudu pro lidská práva stěžovatelka namítala porušení práva na pokojné užívání majetku podle článku 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě, jakož i další ustanovení Úmluvy.

Vláda před soudem vznesla předběžné námitky, podle nichž stěžovatelka **nevyčerpala účinné vnitrostátní prostředky nápravy**, neboť měla žalovat stát nebo těžební společnost, a dále tvrdila, že stížnost byla podána **opožděně**, jelikož k zásadnímu poškození domu došlo již v roce 2015. Soud tyto námitky odmítl. Zdůraznil, že stěžovatelka zvolila prostředek, který se jevil jako rozumný a dostupný, zejména vzhledem k nejasnému rozdělení kompetencí mezi obcí, státními orgány a dalšími subjekty, a že po ní nelze požadovat zahájení dalších řízení s nejistým výsledkem. Zároveň konstatoval, že stěžovatelka poškození svého majetku dlouhodobě řešila prostřednictvím vnitrostátních řízení, a proto nelze běh lhůty posuzovat striktně formalisticky.

Ve vztahu k čl. 1 Protokolu č. 1 Soud kvalifikoval situaci jako zásah spadající do obecného pravidla **ochrany pokojného užívání majetku**, přičemž zdůraznil, že **i v případech, kdy zásah pochází od třetích osob, může vzniknout odpovědnost státu z titulu pozitivních závazků**.

Při aplikaci **tříkrokového testu** soud zkoumal, zda bulharské orgány (a) provedly komplexní posouzení nelegální těžby uhlí, při kterém identifikovaly postižené oblasti a povahu a rozsah škod, (b) přijaly rozumná opatření ke zmírnění zjištěných rizik, zejména ve stěžovatelčině oblasti, a (c) zavedly účinná opatření k potírání protiprávního jednání.

Soud na základě zjištěných skutečností dospěl k závěru, že Bulharsko nesplnilo svůj pozitivní závazek zajistit účinnou ochranu majetku stěžovatelky, neboť

dlouhodobě tolerovalo nelegální činnost vedoucí k devastaci nemovitosti a nezajistilo ani preventivní, ani reparační mechanismy dostatečné k obnovení rovnováhy. Došlo tak k porušení čl. 1 Protokolu č. 1.

Ostatní námitky, zejména podle článku 8 a článku 13 Úmluvy, již soud samostatně neposuzoval, neboť jádro právního problému bylo vyčerpávajícím způsobem řešeno v rámci ochrany práva na pokojné užívání majetku.

Rozsudek má širší význam tím, že potvrzuje dřívější judikaturu, že státy nesou odpovědnost i za dlouhodobé nelegální aktivity soukromých osob, pokud selžou v přijetí včasných a účinných opatření. Zároveň zdůrazňuje, že ochrana majetku podle Úmluvy sice nezajišťuje absolutní ochranu proti vzniku jakékoli škody, avšak vyžaduje včasná, rozumná a fakticky účinná opatření tam, kde jsou rizika zřejmá a závažná.

[Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 3. března 2026, Tishkina proti Bulharsku, stížnost č. 4711/20, je dostupný zde.](#)

Klimatický cíl EU pro rok 2040

Evropská unie přijala pozměněný **evropský právní rámec pro klima**, přičemž zavedla závazný průběžný cíl v oblasti klimatu pro rok 2040, kterým je **90% snížení čistých emisí skleníkových plynů** ve srovnání s úrovněmi z roku 1990. Tento nový průběžný cíl má vést EU k dosažení **klimatické neutrality** do roku 2050 ve všech odvětvích hospodářství.

Od roku 2036 bude možné využívat **vysoce kvalitní mezinárodní kredity až do výše 5 %** čistých emisí EU z roku 1990, aby se vhodným způsobem přispělo k cíli pro rok 2040, který je zároveň ambiciózní i nákladově efektivní. To znamená, že alespoň **85% snížení emisí** musí být dosaženo v rámci EU. Kredity musí být založeny na důvěryhodných činnostech v oblasti snižování emisí skleníkových plynů v partnerských zemích v souladu s Pařížskou dohodou.

Pozměněný právní rámec pro klima stanoví další klíčové prvky, které musí Komise zvážit při přípravě legislativních návrhů na období po roce 2030, se zaměřením na konkurenceschopnost, zjednodušování, sociální spravedlnost, energetickou bezpečnost a cenovou dostupnost, spolu s dalšími prioritami. Mezi tyto prvky patří:

- » **trvalé pohlcování uhlíku** v EU (procesy, které zahrnují zachycování oxidu uhličitého z atmosféry a jeho trvalé ukládání) s cílem kompenzovat těžko odstranitelné zbytkové emise v rámci systému EU pro obchodování s emisemi (ETS),
- » **větší flexibilita** napříč odvětvími a nástroji a v jejich rámci, aby se podpořilo dosažení cílů jednoduchým a nákladově efektivním způsobem.

Pozměněný právní rámec pro klima také posouvá datum plného zprovoznění systému EU pro obchodování s emisemi v odvětví silniční dopravy, budov a dalších odvětvích (ETS2) o jeden rok, a to **z roku 2027 na rok 2028**.

Pozměněné nařízení také stanoví, aby byl evropský právní rámec pro klima **každé dva roky přezkoumán**. Na základě vědeckého a technologického vývoje Komise právní rámec pro klima posoudí s přihlédnutím ke konkurenceschopnosti EU, cenám energie, čistému pohlcení na úrovni EU a flexibilitě zemí EU využívat vysoce kvalitní mezinárodní kredity ke splnění svých cílů po roce 2030.

[Nařízení Evropského parlamentu a Rady \(EU\) 2026/667 ze dne 11. března 2026, kterým se mění nařízení \(EU\) 2021/1119, pokud jde o stanovení průběžného klimatického cíle Unie pro rok 2040, je dostupné zde.](#)

Ústavní soud: požadavek určitosti sankcionované povinnosti (maximální kóta pro ukončení skládkování)

Ústavní soud se zabýval problematikou **dostatečně určitého vymezení povinností v integrovaném povolení**.

Stěžovatelka – obchodní společnost FCC Regios a. s. – provozuje skládku v katastrálním území Úholičky. Česká inspekce životního prostředí v červenci 2020 uznala stěžovatelku vinnou z porušení tří podmínek integrovaného povolení, spočívajících v neuzavření a neukončení skládkování po dovršení maximální kóty (dále jen „podmínka B.1“), v nedůsledném překrytí pomocné aktivní plochy dostatkem technologického materiálu a v neprovedení překryvu skládky mocnou vrstvou zeminy, za což jí uložila pokutu ve výši 1 200 000 Kč, kterou následně Ministerstvo životního prostředí snížilo na 1 000 000 Kč. Proti rozhodnutí ministerstva se stěžovatelka bránila žalobou u správních soudů. Po zásahu Městského soudu v Praze ministerstvo uznalo stěžovatelku vinnou pouze

z porušení podmínky B.1 a opět jí uložilo pokutu ve výši 1 000 000 Kč. V dalším kole řízení před správními soudy stěžovatelka dosáhla opětovného zrušení rozhodnutí o uložení pokuty, nicméně ministerstvo stěžovatelku poté znovu uznalo vinnou porušením podmínky B.1 a uložilo jí pokutu v nezměněné výši. Se žalobou proti tomuto rozhodnutí již stěžovatelka u správních soudů neuspěla. Městský soud její žalobu zamítl s tím, že ze stavebního povolení lze dovést nejvyšší kótu skládkování 334,5 m n. m. a vyložil, že maximální výška nemůže být překročena ani ve fázi před konsolidací a sesednutím skládky. Snížení pokuty z 1 200 000 Kč na 1 000 000 Kč pak posoudil jako přiměřené. Nejvyšší správní soud kasační stížnost stěžovatelky zamítl. Kromě jiného vyložil, že stavebním povolením určenou výškovou kótu skládkování je třeba dodržet již v první fázi skládkování. Míru sesednutí odpadu nelze předem odhadnout, neboť jde o v čase neurčitou veličinu. Odpad přitom nelze ukládat do výšky přesahující uvedenou kótu a spoléhat na to, že do maximální kóty sesedne.

Stěžovatelka se poté obrátila na Ústavní soud. Ve své ústavní stížnosti zejména namítala, že správní soudy neústavně vyložily podmínku integrovaného povolení, týkající se dovršení maximální kóty.

Druhý senát Ústavního soudu (soudce zpravodaj Martin Smolek) vyhověl ústavní stížnosti a zrušil rozsudky správních soudů, neboť jimi byla porušena základní práva stěžovatelky.

Integrované povolení samo o sobě přímo neurčuje, jaká je maximální kóta, po jejímž dovršení má být uzavřen příslušný sektor, ani nestanoví mechanismus jejího určení. Správní orgány i správní soudy dovodily přitom tuto maximální kótu z projektové dokumentace příslušné etapy skládky, která je součástí stavebního povolení skládky, v níž je stanovena maximální kóta skládky 334,5 m n. m. „po sesednutí a konsolidaci odpadu“. Navzdory tomuto výslovnému dodatku správní soudy uzavřely, že povinnost uzavřít sektor vznikla již při dosažení této kóty ve fázi aktivního provozu. Dovětek „po sesednutí a konsolidaci“ přitom má svůj normativní obsah. Nejde o pouhou technickou poznámku, nýbrž o vymezení skutečnosti, k němuž se údaj vztahuje. Integrované povolení počítá s časovým odstupem mezi ukončením skládkování a zahájením rekultivace až v délce tří let. V řízení přitom nebylo dostatečně vypořádáno, proč by provozovatel nemohl v rámci rekultivačních prací zajistit dosažení cílové kóty jinými technickými způsoby (např. zhutněním či tvarováním). Skutečnost, že skládka v určitém časovém bodě aktivního provozu přesahuje kótu stanovenou pro stav po

rekultivaci, která může trvat více let, bez dalšího neznamena porušení povinnosti uzavřít sektor po dovršení maximální kóty, není-li tato pro danou fázi výslovně stanovena.

Ústavní soud tak dospěl k závěru, že podmínka B.1 integrovaného povolení ve spojení se stavebním povolením nevymezila maximální kótu pro ukončení ukládání odpadu natolik určitě, aby její porušení mohlo být bez dalšího základem odpovědnosti za přešůpek. Správní orgány a správní soudy založily závěr o vině stěžovatelky na výkladu, který rozšířil význam technického údaje vztahujícího se ke konečnému stavu i na fázi aktivního provozu, aniž by takové rozšíření bylo z textu integrovaného povolení či jeho součástí jednoznačně seznatelné a předvídatelné. Tím porušily zásadu legality výkonu veřejné moci i princip *nullum crimen sine lege certa* (žádný trestný čin bez určitého zákona).

Ústavní soud nepřehlízí, že je stěžovatelka profesionál podnikající v oblasti skládkování a lze na ni klást vyšší nároky obezřetnosti stran požadavků na provoz její činnosti. Ani toto zvýšené očekávání však nemůže nahradit chybějící jasné vymezení sankcionované povinnosti. Neurčitost vymezení této povinnosti přitom nemůže být překonána výkladem, neboť jde o stav, kdy je konkrétní technický údaj rozhodující pro závěr o vině, za který může být uložena několikamilionová pokuta.

Nedostatky vymezení sporné podmínky lze napravit cestou změny integrovaného povolení. Pokud bylo záměrem správních orgánů, aby maximální kóta pro ukončení ukládání odpadu byla totožná s výsledným stavem skládky po rekultivaci, bylo nezbytné tuto skutečnost výslovně a jednoznačně vyjádřit.

Věc se nyní vrací k Městskému soudu v Praze, který znovu rozhodne o žalobě stěžovatelky. Při svém dalším rozhodování zejména zohlední, že podmínka B.1 integrovaného povolení nevymezila maximální kótu pro ukončení ukládání odpadu v první fázi provozu dostatečně určitě a její obsah nelze doplňovat extenzivním výkladem a s odkazem na stavební povolení či jiné podklady, pokud z nich tato povinnost jednoznačně neplyne. Pokud nedojde k novému, ústavně konformnímu vymezení rozhodných skutečností, nemůže být stěžovatelka za vytýkané porušení podmínky integrovaného povolení shledána odpovědnou.

Derogační důvod shledaný Ústavním soudem neplyne specificky z práva životního prostředí, ale z ústavních principů trestání. Správní soudy, které věc předtím posoudily odlišně, se naopak podrobněji zabývaly, na základě čeho bylo

možné spolehlivě určit maximální výškovou kótu skládky (srov. [rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 8. 2025, č. j. 4 As 29/2025-36](#), a jemu předcházející soudní rozhodnutí).

[Nález Ústavního soudu ze dne 11. 3. 2026, sp. zn. II. ÚS 3169/25](#), je dostupný [zde](#).

[Přejato z tiskové zprávy Ústavního soudu.](#)

Drumakilla: lhůta pro napadení povolení odchylky podle směrnice o stanovištích, je-li součástí povolovacího procesu záměru

Soudní dvůr Evropské unie se v rozsudku ze dne 16. dubna 2026 ve věci C-58/24, *Drumakilla*, zabýval výkladem článku 11 směrnice 2011/92/EU o posuzování vlivů některých veřejných a soukromých záměrů na životní prostředí (dále jen „směrnice EIA“) ve spojení s článkem 9 Aarhuské úmluvy a článkem 47 Listiny základních práv EU. Předmětem řízení byla otázka, zda unijní právo brání vnitrostátní úpravě, podle níž musí být návrh na zrušení povolení odchylky vydaného podle čl. 16 odst. 1 směrnice 92/43/EHS (dále jen „směrnice o stanovištích“) podán ve lhůtě tří měsíců od okamžiku, kdy se o něm dotčená veřejnost dozvěděla nebo mohla dozvědět, byť toto rozhodnutí tvoří součást širšího povolovacího procesu stavebního záměru.

Spor v původním řízení vznikl v souvislosti se záměrem výstavby bytových jednotek v areálu bývalého karmelitánského kláštera v Delgany v hrabství Wicklow. Oznamovatel (společnost **Drumakilla Limited**) si ještě před podáním žádosti o stavební povolení vyžádal od příslušného ministerstva povolení odchylky ve vztahu k netopýrům coby přísně chráněným druhům podle přílohy IV směrnice o stanovištích; povolení mu bylo uděleno v březnu 2020 a v červenci 2020 revidováno tak, aby zahrnovalo i netopýry ušaté. Žádost o stavební povolení byla podána až v říjnu 2020, přičemž povolení odchylky bylo součástí přiložené dokumentace, a stavební povolení bylo vydáno v únoru 2021. Žalobci napadli stavební povolení i povolení odchylky až v březnu 2021. Předkládající High Court (Vrchní soud, Irsko) konstatoval, že **povolení odchylky je podle irského práva samostatným rozhodnutím ve věci samé, které musí být napadeno individuálně v zákonné tříměsíční lhůtě, a že tato lhůta v projednávané věci uplynula nejpozději tři měsíce od okamžiku, kdy se**

žalobci o povolení odchylky mohli dozvědět. Za této situace položil soud otázku, zda unijní právo brání tomu, aby pro napadení rozhodnutí o odchylce platila samostatná lhůta nezávislá na vydání hlavního stavebního povolení.

Soudní dvůr nejprve připomněl svou předchozí judikaturu, zejména rozsudek *Namur-Est Environnement* (C-463/20), z níž vyplývá, že pokud uskutečnění záměru podléhajícího směrnici EIA předpokládá získání samostatného povolení odchylky podle směrnice o stanovištích a tato pravomoc je svěřena jinému orgánu než ten, který vydává hlavní povolení, musí být odchylka udělena před povolením záměru. Dílčí posouzení provedené při udělování odchylky však nepředjímá celkové posouzení vlivů, neboť orgán příslušný k vydání hlavního povolení si vždy zachovává možnost přísnějšího posouzení s ohledem na vzájemné působení jednotlivých vlivů záměru. Rozhodnutí o odchylce je tak součástí procesu povolování záměru ve smyslu čl. 1 odst. 2 písm. c) směrnice EIA.

Z této kvalifikace však Soudní dvůr nedovodil povinnost členských států zacházet s rozhodnutím o odchylce a s rozhodnutím o povolení záměru jako s jediným aktem s jednou společnou lhůtou pro napadení. Článek 11 směrnice EIA ani jiné ustanovení unijního práva neupravují lhůty pro přezkum těchto rozhodnutí ani počátek jejich běhu, a proto se na základě zásady procesní autonomie uplatní vnitrostátní procesní pravidla, a to při dodržení zásad rovnocennosti a efektivity.

K zásadě efektivity Soudní dvůr uvedl, že tříměsíční lhůta běžící od okamžiku, kdy se navrhovatel o rozhodnutí o odchylce mohl rozumně dozvědět, výkon práv přiznaných unijním právem v praxi neznemožňuje ani nadměrně neztěžuje. Skutečnost, že tato lhůta uplyne ještě před ukončením povoloovacího řízení o samotném záměru, nezbavuje přezkum odchylky účinnosti a současně nebrání tomu, aby bylo později samostatně napadeno i samotné povolení záměru. Stanovení přiměřených prekluzivních lhůt slouží zájmu právní jistoty a samo o sobě zásadu efektivity neporušuje. Pro počátek běhu lhůty je však třeba, aby se dotčená osoba mohla seznámit nejen s výrokem, ale i s odůvodněním rozhodnutí, a aby měla rozumnou možnost vědět, jaké prostředky nápravy a v jakých lhůtách jsou jí k dispozici. To plyne i z čl. 9 odst. 5 Aarhuské úmluvy a čl. 11 odst. 5 směrnice EIA. Neposkytnutí praktických informací o opravných prostředcích však samo o sobě k závěru o porušení zásady efektivity nestačí. V projednávané věci bylo procesní pravidlo obsaženo v obecně publikovaném legislativním aktu, takže

se s ním veřejnost mohla seznámit. Pokud jde o zásadu rovnocennosti, Soudní dvůr neshledal v irském právu pro obdobné situace příznivější úpravu lhůty.

Soudní dvůr proto rozhodl, že článek 11 směrnice EIA ve spojení s článkem 9 Aarhuské úmluvy a článkem 47 Listiny nebrání vnitrostátnímu pravidlu, podle něhož musí být návrh na zrušení povolení odchylky vydaného podle článku 16 směrnice o stanovištích podán dotčenou veřejností ve lhůtě tří měsíců od okamžiku, kdy se o takové odchylce dozvěděla nebo mohla dozvědět, jsou-li splněny zásady rovnocennosti a efektivity.

[Rozsudek Soudního dvora ze dne 16. dubna 2026, Drumakilla, C-58/24, je dostupný zde.](#)

Odstoupení USA od UNFCCC

Spojené státy americké odstoupily od Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu. Depozitář Úmluvy přijal odstoupení dne 27. 2. 2026. Účinky odstoupení nastanou po uplynutí doby jednoho roku, tj. k 27. 2. 2027.

[Potvrzení depozitáře Úmluvy, C.N.102.2026.TREATIES-XXVII.7, je dostupné zde.](#)

Výročí 100 let od založení České společnosti ornitologické

Před 100 lety dne 5. dubna 1926 byla založena Česká společnost ornitologická (ČSO) jako Československá ornithologická společnost (ČsOS). Od té doby existuje nepřetržitě. S počtem více než osmi tisíc členů a členek je aktuálně největší ochránářskou organizací v Česku.

[Informace o akcích k tomuto významnému výročí jsou dostupné zde.](#)

Významná výročí českých chráněných krajinných oblastí

Rok 2026 je mimořádně bohatý na kulatá výročí českých chráněných krajinných oblastí. Hned šest CHKO si v jeho průběhu připomíná významný milník od svého vyhlášení.

Sedmdesátí let se dožívá **CHKO Moravský kras**, druhá nejstarší chráněná krajinná oblast na území České republiky a vůbec nejstarší na Moravě. Byla zřízena výnosem Ministerstva školství a kultury ze dne 4. července 1956, č. j. 18001/55-A/6, a to ještě před přijetím zákona č. 40/1956 Sb., o státní ochraně přírody. Předmětem ochrany je nejvýznamnější krasová oblast České republiky s mimořádně bohatými povrchovými i podzemními krasovými jevy, včetně rozsáhlého systému Amatérské jeskyně. Připomeňme, že **CHKO Moravský kras** byla v dubnu 2019 nově vyhlášena nařízením vlády č. 83/2019 Sb., kterým došlo k upřesnění hranic a aktualizaci ochranných podmínek v souladu se zákonem č. 114/1992 Sb.; rozloha území se přitom rozšířila zhruba o 6 km² na současných 96,82 km².

Padesátiny slaví hned čtyři chráněné krajinné oblasti, vyhlášené společně výnosy Ministerstva kultury ČSR ze dne 19. března 1976: **CHKO Lužické hory**, **CHKO České středohoří**, **CHKO Kokořínsko** (původně bez Máchova kraje, který byl k území připojen až 1. září 2014 nařízením vlády č. 178/2014 Sb., čímž vznikla **CHKO Kokořínsko – Máchův kraj**) a **CHKO Pálava**. Tyto oblasti chrání vzájemně velmi rozdílné krajinné typy – od pískovcových skalních měst a vulkanických kuželů severních Čech přes mokřady Kokořínska až po teplomilné stepi a lesostepi na vápencových bradlech Pavlovských vrchů. Vyhlášení čtyř nových **CHKO** v jediném roce představovalo do té doby nejvýznamnější rozšíření soustavy velkoplošných zvláště chráněných území v českých zemích.

Desáté narozeniny si letos připomíná **CHKO Brdy**, vyhlášená nařízením vlády č. 292/2015 Sb. s účinností od 1. ledna 2016. Vznikla na území zaniklého Vojenského újezdu Brdy a navazujících jižních Brd (kde nahradila dosavadní přírodní parky Brdy a Třemšín) a stala se v pořadí 26. chráněnou krajinnou oblastí v České republice. Na ploše 345 km² chrání rozsáhlé lesní komplexy, vřesoviště vzniklá na bývalých vojenských dopadových plochách, paleontologicky cenné lokality středního kambria a řadu druhů vázaných na chladná, živinami chudá stanoviště.

Připomenutí těchto výročí je dobrou příležitostí ocenit dlouhodobou kontinuitu právní ochrany naší přírody a krajiny.

Osmdesáté výročí zoologické zahrady ve Dvoře Králové nad Labem

K přehledu významných výročí v ochraně přírody v České republice je vhodné připojit ještě jedno: dne **9. května 2027 oslaví osmdesát let od svého otevření Zoologická zahrada – Safari Park Dvůr Králové nad Labem**. Skromný zookoutek na ploše pouhých 4,6 hektaru v zahradě někdejší Neumannovy vily, otevřený 9. května 1946, se v průběhu desetiletí proměnil v zařízení světového významu a největšího chovatele africké fauny v Evropě.

Klíčový zlom v dějinách zahrady přinesl rok 1965, kdy se jejím ředitelem stal **Ing. Josef Vágner, CSc.** (ředitelem v letech 1965–1983). Pod jeho vedením se zoo profilovala jako specializované pracoviště zaměřené na africkou faunu, zejména na velké kopytníky. Z osmi expedic na africký kontinent dovezl Vágner přibližně dva tisíce zvířat – žirafy, zebry, antilopy, nosorožce, hrochy a další druhy –, jež se staly základem dnes legendárních chovů a učinily z dvorské zoo nejvýznamnější genobanku afrických druhů mimo jejich původní areál výskytu. Jen žiraf se zde za desetiletí narodilo přes 260, k světovým unikátům patří chov všech tří druhů afrických nosorožců a královédvorská zahrada je významným hráčem také v záchovných programech psa hyenového, hadilova písaře a řady dalších ohrožených druhů.

Osmdesátiny dvorské zoo jsou nejen lokálním výročím, ale připomínkou důležité kapitoly českého a československého přínosu k mezinárodní ochraně přírody.

Nově vyučovaný předmět Právo památkové péče a archeologie

Úspěšně proběhl na PF UK v Praze první semestr výuky nového výběrového předmětu **Právo památkové péče a archeologie (PPPA)**, který úspěšně absolvovalo přes třicet studentů vesměs s výbornými výsledky u závěrečné ústní zkoušky. Zavedení předmětu podpořilo i Ministerstvo kultury ČR a Národní památkový ústav.

Společenská rubrika

Sir David Attenborough slaví 100 let

Dne 8. května 2026 slaví světoznámý britský přírodovědec, dokumentarista a popularizátor vědy **Sir David Attenborough** úctyhodných sto let života. Tato osobnost, jejíž hlas a vyprávění formovaly povědomí několika generací o kráse i křehkosti živé přírody, je nerozlučně spjata s rozvojem moderního environmentálního myšlení. Od přelomových sérií jako *Life on Earth* (1979) až po novější díla *Our Planet* (2019) či *A Life on Our Planet* (2020) se Attenborough postupně proměnil z pozorovatele přírody v jejího nekompromisního obhájce, který opakovaně apeluje na mezinárodní společenství v otázkách klimatické změny, ztráty biodiverzity a ochrany oceánů.

Pro právo životního prostředí má Attenboroughova role mimořádný význam. Jeho vystoupení na klimatické konferenci COP26 v Glasgow, projev v Radě bezpečnosti OSN či opakovaná svědectví před britským parlamentem přispěly k formování politické a právní agendy v oblasti ochrany klimatu a přírody. Jeho dílo dlouhodobě posiluje veřejnou poptávku po přísnější environmentální regulaci a ovlivňuje tak prostředí, v němž evropský i mezinárodní zákonodárce pracuje. K životnímu jubileu mu lze popřát nejen pevné zdraví, ale i to, aby jeho hlas nadále rezonoval ve prospěch planety, kterou nám všem tak trpělivě a s láskou ukazuje.

Prof. Damohorský zvolen členem Výkonného výboru RVS

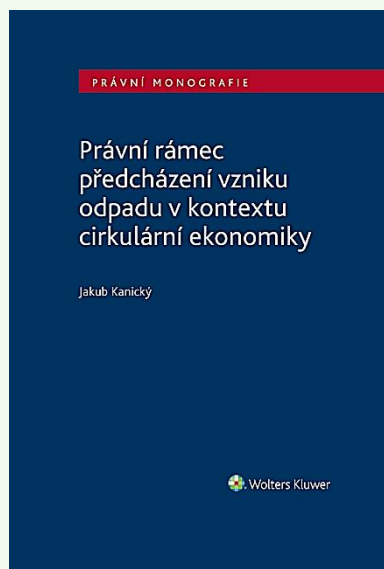
Prof. JUDr. Milan Damohorský byl dne 15. dubna 2026 na valném shromáždění Rady vědeckých společností zvolen za sekci společenských věd jako člen Výkonného výboru RVS. Blahopřejeme!

Literatura

Právní rámec předcházení vzniku odpadu v kontextu cirkulární ekonomiky

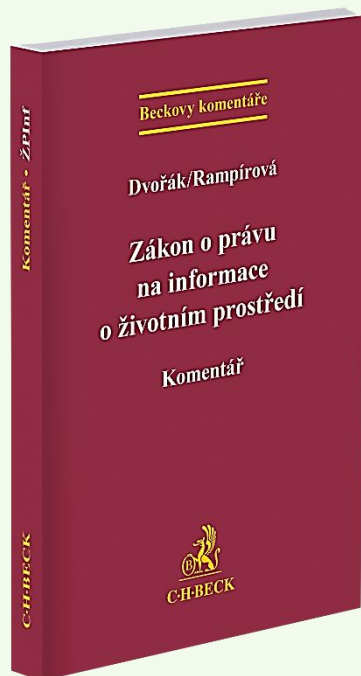
KANICKÝ, Jakub. *Právní rámec předcházení vzniku odpadu v kontextu cirkulární ekonomiky*. Praha: Wolters Kluwer, 2026.

Monografie „Právní rámec předcházení vzniku odpadu v kontextu cirkulární ekonomiky“ představuje komplexní pohled na právní aspekty předcházení vzniku odpadu v rámci evropského a českého práva. Autor se zaměřuje na identifikaci a analýzu nástrojů, které mohou přispět k efektivnímu přechodu k oběhovému hospodářství.

Kniha se zabývá nejen právními normami, ale také koncepčními nástroji, které mohou podpořit předcházení vzniku odpadu. Autor zdůrazňuje význam ekodesignu a udržitelné spotřeby jako klíčových faktorů pro snížení množství odpadu. Publikace je určena pro právníky, soudce a všechny, kteří se zajímají o problematiku odpadového hospodářství a udržitelného rozvoje.

[Více informací naleznete zde.](#)

Zákon o právu na informace o životním prostředí. Komentář

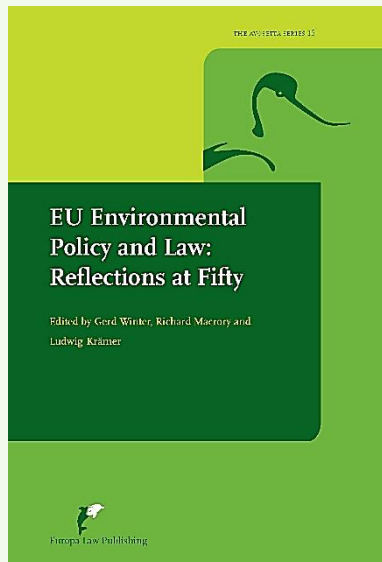
DVOŘÁK, Libor – RAMPÍROVÁ, Veronika. *Zákon o právu na informace o životním prostředí. Komentář*. Praha: C.H. Beck, 2026.

Komentář k aktuálnímu znění zákona o právu na informace o životním prostředí podrobně pokrývá obě formy zpřístupňování informací o životním prostředí, tj. formu tzv. pasivní (na žádost) i aktivní (vlastní činností povinných subjektů). U obou forem jsou obsáhleji komentovány důvody omezení přístupu k informacím o životní prostředí a také návaznost na jiné předpisy, zejména zákon o svobodném přístupu k informacím a předpisy na úseku ochrany životního prostředí. Podrobně a v souvislostech je rozebírána bohatá judikatura na tomto úseku.

Komentář bude velmi užitečným zdrojem informací nejen pro pracovníky povinných subjektů poskytujících informace, ale také pro občany, kteří by chtěli podat žádost o zpřístupnění konkrétních informací, či pro pedagogy a studenty vysokých a středních škol.

[Více informací naleznete zde.](#)

EU Environmental Policy and Law: Reflections at Fifty

WINTER, Gerd – MACRORY, Richard – KRÄMER, Ludwig. *EU Environmental Policy and Law: Reflections at Fifty*. Zutphen: Europa Law Publishing, 2026.

Posledních 50 let bylo svědkem vzniku pozoruhodného souboru evropského environmentálního práva, politiky a judikatury.

V éře mezinárodních turbulencí je však právní stát opakovaně zpochybňován. Ekonomické tlaky vedou ke zesílenému zpochybňování opatření na ochranu životního prostředí. Degradace životního prostředí pokračuje. Tato významná nová kniha proto zkoumá klíčové otázky týkající se současného environmentálního *acquis* EU.

Kniha, kterou napsalo 28 odborníků na právo životního prostředí, všichni členové Avosetta Group, přináší bohatý vhled do problémů i jejich řešení, založený na rozsáhlých osobních zkušenostech a znalostech.

Ve 27 kapitolách jsou diskutovány sektorové, horizontální a ústavní problémy environmentálního práva EU. Mezi probíraná témata patří: ochrana biologické rozmanitosti a obnova přírody * kvalita ovzduší * znečištění vod a nedostatek vody * změna klimatu * chemické látky * ochrana rostlin * oběhové hospodářství * strategické posuzování vlivů na životní prostředí * přímá regulace * ekonomické nástroje * provádění a vymáhání práva * odpovědnost za ztráty na životním prostředí * trestní právo * přístup veřejnosti k informacím a účast veřejnosti * zásady účinné soudní ochrany * práva původních obyvatel na příkladu Sámů * legislativní design * kodifikace * základní práva * budoucí generace a právo * úloha Soudního dvora EU * kritická reflexe ekologického práva a politiky * vnější účinky environmentálního práva EU.

[Více informací naleznete zde.](#)

Činnost Společnosti

Noví členové Společnosti

Členem Společnosti se nově stali:

- » JUDr. Ludvík David, CSc., emeritní soudce Ústavního soudu,
- » Mgr. Anna Lavičková, advokátka.

Velmi si vážíme, že se rozhodli podílet se na činnosti naší Společnosti. Aktuální stav naší členské základny je **94 členů** (94 řádných členů – fyzických osob a žádný člen čestný).

Přijímání dalších členů

Česká společnost pro právo životního prostředí je otevřena přijímání nových členů.

Členem Společnosti se podle stanov může stát fyzická osoba, která dosáhla věku 18 let, je plně svéprávná a bezúhonná, má vysokoškolské vzdělání v rámci magisterského studijního programu v oblasti práva získané studiem na vysoké škole v České republice (splnění této podmínky lze prominout) a vykonává činnost přímo nebo nepřímo související s právem životního prostředí.

Získávání nových členů je více než žádoucí. Čím více nás bude, tím více činnosti bude naše Společnost moci vyvíjet. Prosíme pomáhejte nám nacházet nové zájemce o právo životního prostředí a ekologii. Děkujeme.

[Členská přihláška je dostupná zde.](#) Vyplněnou přihlášku lze zaslat e-mailem k rukám předsedy Společnosti, Prof. Damohorského (damohors@prf.cuni.cz).

Tento Zpravodaj je informačním listem České společnosti pro právo životního prostředí pro její členy a sympatizanty.

Vydavatel:

Česká společnost pro právo životního prostředí,

IČO: 708 50 321,

se sídlem náměstí Curieových 901/7, Staré Město, 110 00 Praha 1,

zapsaná ve spolkovém rejstříku vedeném Městským soudem v Praze, oddíl L, vložka 11036.

Toto číslo připravili:

- » Prof. JUDr. Milan Damohorský, DrSc.,
- » JUDr. Jakub Kanický, Ph.D.

Příspěvky, informace, zprávy a sdělení jsou vítány. Kontaktní adresa: damohors@prf.cuni.cz.

Uzávěrka dalšího čísla: 15. června 2026.